

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Економічний факультет

Кафедра економічної теорії, макро- і мікроекономіки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник декана
з навчально-методичної
економічного факультету

_____ (Любка О.В.)

«_10_»_січня_2020_року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Актуальні проблеми філософії

для студентів

галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»

спеціальність 051 Економіка

освітній рівень магістр

освітня програма «Економіка та економічна політика»

вид дисципліни вибіркова

Форма навчання	<u>денна</u>
Навчальний рік	<u>2019/2020</u>
Семестр	<u>3</u>
Кількість кредитів ECTS	<u>4</u>
Мова викладання, навчання та оцінювання	<u>українська</u>
Форма заключного контролю	<u>залік</u>

Викладачі:

доктор філософських наук, професор кафедри філософії гуманітарних наук Сайтарли І.А.

кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії гуманітарних наук Іщенко О.М.

Пролонговано: на 2020/2021 н.р. _____ (_____) «_»_ 2020р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 2020/2021 н.р. _____ (_____) «_»_ 2021р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2020

Розробники:

Приятельчук Анатолій Олексійович, кандидат філософських наук, професор кафедри філософії гуманітарних наук; Сайтарли Інна Анатоліївна, доктор філософських наук, професор кафедри філософії гуманітарних наук; Іщенко Олена Миколаївна кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії гуманітарних наук.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри філософії гуманітарних наук

_____ (Приятельчук А.О.)

Протокол № 1 від 27. 08. 2019 р.

Схвалено науково-методичною комісією філософського факультету

Протокол від «НМК» № 1 від 27. 08. 2019 р.

Голова науково-методичної комісії _____ (Маслікова І.І.)

Схвалено науково-методичною комісією історичного факультету

Протокол від «НМК» №5 від 24.12.2019 року

Голова науково-методичної комісії _____ (Магомедова А.М.)

1. Мета дисципліни: сприяти розумінню складних процесів у сфері суспільного, зокрема політ-економічного сьогодення, а також формуванню системи базових знань і навичок філософського мислення для розв'язання комплексних спеціалізованих завдань та практичних проблем в економічній галузі; сформувати системні уявлення щодо розвитку сучасного суспільства у контексті теоретико-ідейного та концептуального доробку постмодерної філософської науки.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. Знати:

- 1.1 сучасний зміст фундаментальних філософських понять та категорій;
- 1.2 особливості формування базових філософських стратегій та суміжних із нею методів гуманітарних наук;
- 1.3 соціокультурні та політ-економічні детермінанти основних філософських парадигм
- 1.4 структурні зміни соціумів постіндустріального (постмодерного) типу для розуміння місця та ролі економічної діяльності в усталеній системі суспільних відносин.

2. Вміти:

- 2.1 концептуально використовувати філософські поняття і категорії у якості джерел формування інструментарію економічного знання;
- 2.2 критично осмислювати усталені підходи та ідеї;
- 2.3 використовувати ідейно-теоретичні здобутки філософської науки;
- 2.4 систематизувати філософські погляди, підходи та концептуальні схеми в осмисленні сучасних світоглядних проблем, зокрема проблем людського існування, кризи духовних цінностей, присмерку суспільних форм свідомості, трансформації сучасних суспільств;
- 2.5 розуміти сучасні соціально-політичні трансформації в залежності від суттєвих змін в економічній сфері діяльності.

3. **Володіти** елементарними навичками наукового аналізу та категоріально-концептуального мислення; застосувати здобуті сучасні філософські знання у галузі економіки та виробничих відносинах.

3. Анотація навчальної дисципліни: Структурно дисципліна «Актуальні проблеми філософії» складається з двох модулів. *Перший модуль* має назву «**Теоретико-методологічний зміст сучасної філософії**». У ньому висвітлені фундаментальні стратегії філософської науки – від феноменології до гендерного підходу, які вплинули на розвиток усього сучасного гуманітарного знання та постають важливим концептуальним та методологічним підґрунтям сучасної картини світу.

У *другому модулі*, який має назву «**Економічний контекст постмодерної філософської теорії**», розкриті питання формування і розвитку фундаментальних соціально-філософських парадигм, що дозволяє зорієнтуватися у специфіці проблемного поля сучасної соціальної теорії.

4. Завдання (навчальні цілі):

1. сформувати уявлення про змістовні відмінності філософських стратегій від інших суміжних із нею наук;

2. сформуванати уявлення про місце вітчизняної філософської традиції у світовій науковій традиції;
3. надати системні знання щодо генези та логіки розвитку основних філософських підходів та ідей у постмодерний період;
4. сформуванати уявлення про дотичність постмодерної соціальної теорії до становлення сучасного політ-економічного дискурсу;
5. ознайомити студентів з категоріальним та методологічним доробком сучасної філософської традиції для удосконалення культури концептуального мислення та досягнення цілісності наукового світогляду.

Згідно з вимогами Стандарту вищої освіти України (третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти (дев'ятий рівень НРК України), галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», (спеціальності 051 Економіка), дисципліна забезпечує набуття здобувачами наступних *компетентностей*:

інтегральної:

- здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики.

загальних:

- здатність до формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору;
- здатність генерувати нові ідеї (креативність);
- здатність до набуття універсальних навичок дослідника;
- здатність до усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження українською мовою;
- здатність до застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності;
- здатність до пошуку та критичного аналізу інформації;
- здатність до управління науковими проектами та/або складення пропозицій щодо фінансування наукових досліджень;
- здатність до реєстрації прав інтелектуальної власності;
- здатність до опанування іноземної мови в обсязі, достатньому для представлення та обговорення результатів своєї наукової роботи іноземною мовою (англійською або іншою відповідно до специфіки спеціальності) в усній та письмовій формі, а також для повного розуміння іншомовних наукових текстів з відповідної спеціальності;
- здатність до ініціювання та втілення інновацій для інтеграції науки і практики, розв'язання суспільно значущих проблем.

спеціальних (фахових, предметних):

- продукування нових ідей і розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності;
- здатність до пошуку, самостійного відбору та обробки наукової інформації й емпіричних даних;
- здатність до застосування категоріально-понятійного апарату історичної науки, новітніх теорій, концепцій, методів, необхідних для розв'язання комплексних проблем у галузі професійної діяльності;

- здатність до використання загальнонаукових та спеціальних методів досліджень, які спрямовані на пізнання досліджуваних історичних процесів та явищ;
- здатність виокремлювати актуальні історичні проблеми та визначати їх структуру, взаємозв'язки чинників, проявів і наслідків як об'єкта наукового дослідження;
- здатність формулювати наукову проблему, розробляти концептуальні засади, висувати робочі гіпотези досліджуваної проблеми, обирати методи наукового дослідження у сфері історичної науки;
- здатність до побудови тлумачно-інтерпретаційних моделей для пояснення історичних явищ і процесів, переосмислення наявних та створення нових знань та/або професійних практик у сфері історичного дослідження;
- здатність розробляти та застосовувати інструментарій, проводити теоретичне та емпіричне дослідження, аналізувати й узагальнювати та презентувати результати історичного дослідження, обґрунтовувати висновки;
- здатність дотримуватися етики наукового дослідження;
- здатність до апробації результатів наукового дослідження, їх поширення та впровадження у практику професійної діяльності;
- здатність до оволодіння методологією педагогічної та наукової діяльності за фахом.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумкові й оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
	Знати			
1.1	змістовні відмінності філософських стратегій від інших сумісних із нею наук;	лекція	Робота на семінарі	10
1.2	логіку розвитку основних філософських підходів та ідей у модерний та постмодерний період;	лекція	Індивідуальне завдання	10
1.3	можливості сучасної філософії як теоретико-методологічної основи для формування культури проблемного та концептуального дискурсу.	семінарське заняття	Контрольна робота №1, індивідуальне завдання	20
	Вміти			
2.1	здійснювати оцінку відповідності сучасних філософських парадигм реаліям соціально-економічного сьогодення;	лекція	Контрольна робота №2	15
2.2	критично осмислювати конкретні наукові підходи, теорії та ідеї,	семінарське заняття	Індивідуальне завдання	15

	співвідносити сучасні філософські поняття з базовими категоріями економічної теорії			
	Комунікація:			
3.1	здатність брати участь в дискусіях, концентруватися на значущих складових обраної проблеми (теми);	семінарське заняття		10
4.1.	Автономність та відповідальність: знаходити необхідну інформацію з різних джерел, упорядковувати її у формі системного викладу.		Фіксований виступ	10
4.2	перевіряти достовірність здобутої інформації, пояснювати її значущість, приймати обґрунтовані рішення.	самостійна робота	Індивідуальне завдання	10

6. Схема формування оцінки: рівень досягнення запланованих результатів навчання визначається шляхом оцінювання роботи на семінарських заняттях, написання письмових контрольних робіт та виконання дослідницької самостійної роботи (виконання індивідуального завдання та презентації його результатів).

Питома вага результатів навчання у підсумковій оцінці за умови її опанування на належному рівні така:

- результати навчання – 1.1 -1.3 (знання) – 40 %
- результати навчання 2.1 – 2.2 (вміння) – 30 %
- результати навчання 3.1 (комунікація) – 10 %
- результати навчання 4.1 (автономність та відповідальність) – 20 %

6.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання: 100 балів максимум / 60 балів мінімум

1. Участь у семінарських заняттях (фіксовані виступи, доповнення, обговорення проблемних питань) розділу 1: РН1.1, РН1.2, РН1.3, РН.2.2, РН. 3.1 – Мах. 13 балів / Мін. 8 балів.

2. Контрольна робота по змістовному розділу 1 – РН1.2., РН 1.3 – Мах. 13 балів / Мін. 8 балів.

3. Участь у семінарських заняттях (фіксовані виступи, доповнення, обговорення проблемних питань) розділу 2: РН2.1, РН2.2, РН3.1, РН. 4.1- Мах. 13 балів / Мін. 8 балів.

4. Контрольна робота по змістовному розділу 2 – РН 1.3, РН2.1, РН 1.2 – Мах. 13 балів / Мін. 8 балів.

5. Індивідуальна самостійна робота (написання рефератів, есе): РН1.2, РН2.1, РН.2.2, РН. 4.2 - Мах. 23 балів / Мін. 13 балів.

- підсумкове оцінювання у формі заліку: максимальна оцінка – 25 балів, мінімальна – 15 балів (від 60 % від 25 балів);

Залік проходить у письмовій формі, з навчальної дисципліни передбачено проведення підсумкової контрольної роботи (ПККР), яка проводиться на одному з останніх занять, відведених на вивчення дисципліни.

При отриманні результуючої підсумкової кількості балів від 60 і вище студенту виставляється *зараховано*.

	Семестрова кількість балів	ПККР	Підсумкова оцінка
<i>Мінімум</i>	45	15	60
<i>Максимум</i>	75	25	100

– *умови допуску до підсумкового заліку:*

Студент не допускається до заліку, якщо під час семестру набрав менше ніж 45 балів.

6.2 Організація оцінювання:

Семестрове оцінювання таких видів робіт, як: виступи, доповнення, обговорення проблемних питань, фіксовані виступи та презентації, написання есе, контрольні роботи здійснюються під час практичних занять, які відбуваються за розкладом у визначеній в ньому навчальній аудиторії.

6.3 Шкала відповідності оцінок

<i>Зараховано</i>	60-100
<i>Не зараховано</i>	0-59

7. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій і семінарських занять

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	Назва лекції	Кількість годин		
		Лекції	Семінари	Самостійна робота
ЗМІСТОВНИЙ РОЗДІЛ 1. “Теоретико-методологічний зміст сучасної філософії”				
1.	Тема 1. Антропологічні та соціокультурні інтенції сучасної філософії	2	2	12
2.	Тема 2. Феноменологічні засади екзистенціальної онтології	2	2	10
3.	Тема 3. Постмодерний онтологічний проект	2	2	10
4.	Тема 4. Психоаналітичний зворот у постмодерній філософії	2	2	10
5.	Контрольна робота	1		
ЗМІСТОВНИЙ РОЗДІЛ 2. “Економічний контекст постмодерної філософської				

теорії”				
6.	Тема 6. Формаційна та цивілізаційна парадигми	2	2	12
7.	Тема 7. Теорія лібідінальної економіки	2	2	10
8.	Тема 8. Феномен постіндустріальної масовизації	2	2	10
9.	Тема 9. Гендерна методологічна альтернатива	2	2	10
10.	Контрольна робота	1		
	ВСЬОГО	18	16	84

Загальний обсяг 120 год., в тому числі:

Лекції – 18 год.

Семінарські заняття – 16 год.

Консультації – 2 год.

Самостійна робота – 84 год.

8. Рекомендовані джерела

Основні: (Базові)

1. Громадянське суспільство: проблеми і напрями інституційного розвитку: навч. посіб. / За заг. ред. Ю.П.Сурміна. – К., 2008.
2. Бодрийяр Ж. Символический обмен и смерть [Текст] / Жан Бодрийяр; [пер. с фр. и предисл. С.Н.Зенкина] – М.: Добросвет, КДУ, 2006. – С.111-155.
3. Делёз Ж., Гваттари Ф. Что такое философия? / Пер. с фр. и послесл. С. Зенкина. – М.: Академический проект, 2009.
4. Делёз Ж. Анти-Эдип: Капитализм и шизофрения. / Ж. Делёз, Ф. Гваттари; [пер. с франц. и послесл. Д. Кралечкина] – Екатеринбург: У-Фактория, 2007. – Гл. 4 Введение в шизанализ. – С.431-506.
5. Кунцман П., Буркард Ф.П., Видман Ф., Вайс А. Философия. – Пособие., М., Рыбари 2002.
6. Лиотар Ж.Ф. Либидинальная экономика [Текст] / [пер. с фр. и предисл. В.Е. Лапицкого] – М., СПб., Институт Гайдара, 2018. – 460 с.
7. *Нариси з сучасної філософії. Навчальний посібник для магістрів та здобувачів ступеня доктора наук.* – За ред. Л.В. Губерського, К.: ВАДЕКС, 2016.
8. Очерки феноменологической философии / Учебн.пособие под ред. Я.А. Слина и Б.В. Маркова. – СПб.: Издательство С.-Петербургского университета, 1997.
9. Фуко М. Надзирать и наказывать. Рождение тюрьмы [Электронный ресурс] / М. Фуко; пер. с франц. В. Наумова под редакцией Ирины Борисовой. – М.: Издательство «Ad Marginem», 1999.
10. Шелер М. Положение человека в космосе / Избранные произведения: Пер. с нем. А.В. Денежкина, А.Н. Малинкина, А.Ф. Филлипова. – М.: Гнозис, 1994. – С. 133-191.

Додаткові

1. Арендт Х. Истоки тоталитаризма / Пер. с англ. И.В. Борисовой, Ю.А. Кимелева, А.Д. Ковалева, Ю.Б. Мишкенене, Л.А. Седова. Послесл. Ю.Н. Давыдова. Под ред. М.С. Ковалевой, Д.М. Носова. – М.: ЦентрКом, 1996. – 672 с.
2. Белл Д. Прихід постіндустріального суспільства // Сучасна зарубіжна соціальна філософія. Хрестоматія; [упоряд. В. Лях] – К.: Либідь, 1996.
3. Бодрийяр Ж. Общество потребления. Его мифы и структуры [Текст] / Жан Бодрийяр; [пер. с фр., послесл. и примеч. Е.А. Самарской] – М.: Культурная революция; Республика, 2006. – 269 с.
4. Бузгалин А.В. «Постиндустриальное общество» - тупиковая ветвь социального развития? (критика практики тотальной гегемонии капитала и теорий постиндустриализма) // Вопросы философии. – 2002. - №5. – С.26-43.
5. Валлерстайн И. После либерализма. Под редакцией Б.Ю. Кагарлицкого. – М: Едиториал УРСС, 2003.
6. Липовецки Ж. Эра пустоты. Эссе о современном индивидуализме [Текст] / Ж. Липовецки; [пер. с фр. В.В. Кузнецова] – СПб.: Владимир Даль, 2001. – 331 с.
7. Парсонс Т. Социальная система / Пер. с англ. Е. Молодцова, В. Степанова, Г. Беляева, В. Тапилина // О социальных системах. – М.: «Академический проект», 2002.
8. Фромм Э. Анатомия человеческой деструктивности / Пер. с нем. Э.М. Телятниковой. – М.: Республика, 1994.
9. Фукуяма Ф. Доверие: социальные добродетели и путь к процветанию [Текст] / Ф. Фукуяма; [пер. с англ. Д. Павловой, В. Кирющенко, М. Колопотина] – М.: АСТ: АСТ МОСКВА, 2008. – 730, [6] с.
10. Фурс В.В. Симулякры и симуляция / Постмодернизм. Энциклопедия. – Мн.: Интерпрессервис; Книжный Дом. – 2001.
11. Хайек Ф. Общество свободных / Пер. с англ. А.Кустарева. Под ред. Ю. Колкера. Предисловие и пояснения Эмона Батлера. – London.: Overseas Publications Interchange Ltd, 1990. – 309 с.
12. Хантингтон С. Столкновение цивилизаций / Пер. с англ. Ю. Новикова; под общ. ред. К. Королёва. - М: ООО «Издательство АСТ», 2003.
13. Шпенглер О. Закат Европы. Очерки морфологии мировой истории. – М.: Мысль, Т.2. – 1998.
14. Ясперс К. Философия. Книга вторая. Просветление экзистенции / Пер. с нем. А. К. Судакова. – М.: «Канон+», РООИ «Реабилитация», 2012.